

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

8.1 Εισαγωγή

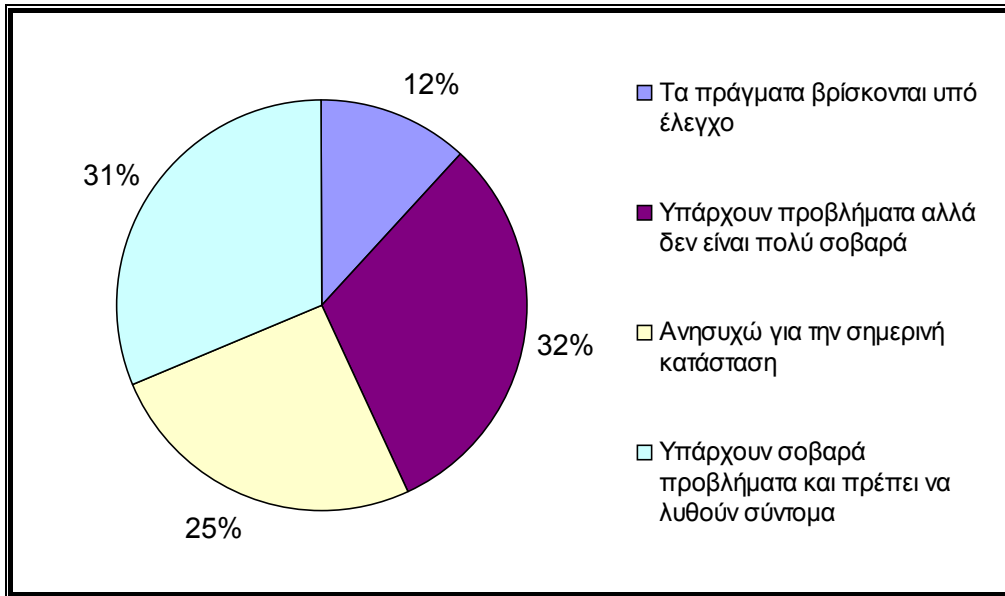
Στο κεφάλαιο αυτό της έρευνάς μας θα ασχοληθούμε με το συνεχώς αυξανόμενο πρόβλημα της μετανάστευσης. Η παράνομη μετανάστευση αποτελεί μία ακόμη πρόκληση για τα συστήματα διακυβέρνησης των οικονομιών και υπονομεύει την έννομη τάξη τους. Ακόμη, η εκτεταμένη παράνομη μετανάστευση οδηγεί σε ακραίες, από τους πολίτες της κοινωνίας προορισμού, αντιδράσεις, καθώς αυξάνει το αίσθημα της ξενοφοβίας. Ο αριθμός των ατόμων που απάντησαν στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, που ήταν διαθέσιμο από τον Μάιο έως τον Ιούνιο του 2003, αγγίζει τους 1264. Αυτό συμβαίνει αφού μεταβάλλεται η σύνθεση του πληθυσμού, όπου γίνεται πιο ανομοιογενής, και σαν αποτέλεσμα αυτού έχουμε λαϊκές αντιδράσεις διογκώνονται. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διάφοροι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν με σκοπό να αποφύγουμε τον κίνδυνο της εξαγωγής εσφαλμένων συμπερασμάτων παρουσιάζονται αναλυτικά στο ομώνυμο κεφάλαιο του παραρτήματος (Παράρτημα Κεφάλαιο 3^ο: Η νέα εποχή της μετανάστευσης).

8.2 Αποτελέσματα- Συμπεράσματα

Το πρόβλημα της μετανάστευσης είναι ένα θέμα που απασχολεί όλους τους Ευρωπαίους πολίτες. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο της έρευνας (Κεφάλαιο 1: Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα), τουλάχιστον οι μισοί Ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν ότι **η μετανάστευση αποτελεί πρόβλημα** το οποίο πρέπει να λυθεί.

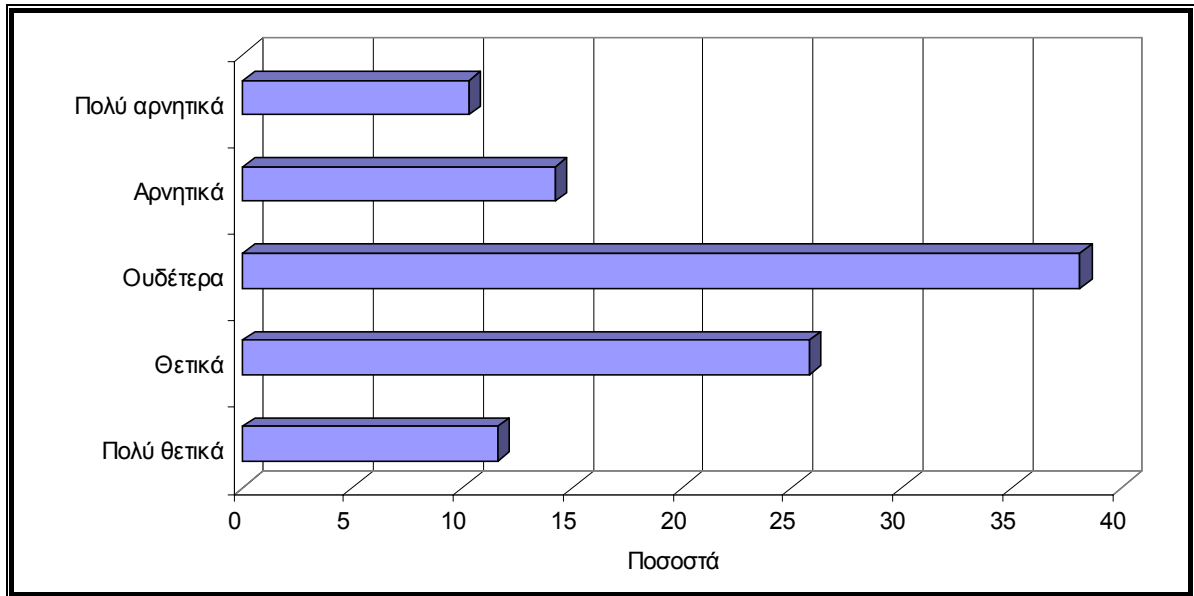
Ακόμη, η κατάσταση που επικρατεί με την μετανάστευση, σύμφωνα με τουλάχιστον το 50% των Ευρωπαίων, θεωρείται ανησυχητική και πρέπει να αντιμετωπισθεί σύντομα. Αυτό άλλωστε προκύπτει και από το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθεί, στο οποίο φαίνεται η γνώμη των πολιτών σχετικά με το θέμα αυτό.

Γράφημα 8.1: Η σοβαρότητα του προβλήματος της μετανάστευσης

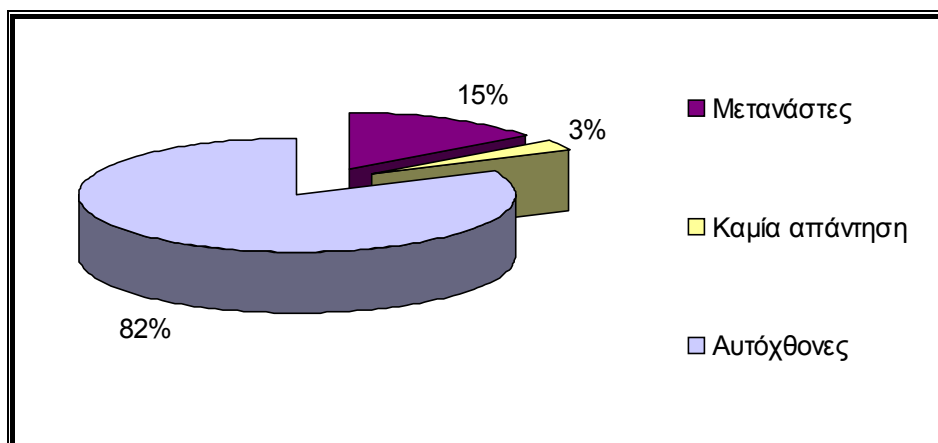
Έτσι, βλέπουμε ότι μόνο το 12% των Ευρωπαίων πιστεύουν ότι τα πράγματα βρίσκονται υπό έλεγχο ενώ το υπόλοιπο 88% πιστεύει ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα. Ο αντίκτυπος όμως του προβλήματος της μετανάστευσης στην κοινωνία δείχνει να είναι σημαντικός, καθώς μόνο το 37,4% των πολιτών πιστεύει ότι η μετανάστευση έχει θετικό αντίκτυπο, ενώ οι υπόλοιποι θεωρούν ότι είτε δεν έχει καθόλου αντίκτυπο είτε έχει αρνητικό. Σημαντικό όμως είναι το ποσοστό αυτών που πιστεύουν ότι ο αντίκτυπος δεν είναι ούτε θετικός ούτε αρνητικός, το οποίο αγγίζει το 38%. Τα παραπάνω ποσοστά παρουσιάζονται στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 8.2: Ο αντίκτυπος του προβλήματος της μετανάστευσης στην κοινωνία

Από το σύνολο όμως των ερωτηθέντων, καθώς φαίνεται και από το παρακάτω κυκλικό διάγραμμα, ένα ποσοστό μικρότερο του 16% δηλώνει ότι είναι μετανάστης στην χώρα που ζει ενώ της συγκεκριμένη ερώτηση δεν απάντησε το 3% του πληθυσμού. Ακόμη, το ποσοστό των μεταναστών δεν διαφέρει στατιστικά σημαντικά ανά φύλο, ηλικία, έτη εκπαίδευσης ή περιοχή διαμονής.

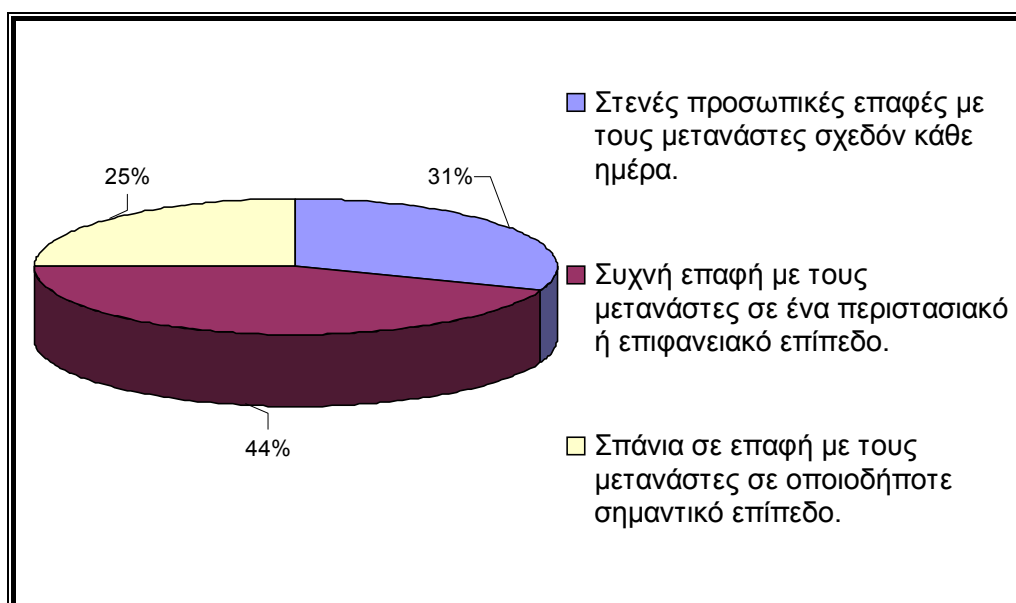
Γράφημα 8.3: Το ποσοστό των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Από το σύνολο όμως των μεταναστών, το 7% αισθάνεται ότι υπάρχει διάκριση ανάμεσα σε αυτόν και τους αυτόχθονες, ενώ το 20% θεωρεί ότι δεν υπάρχει. Ακόμη, το ποσοστό αυτών που επέλεξαν να μην απαντήσουν στην συγκεκριμένη ερώτηση αγγίζει το 73%.

Επιπροσθέτως, το ποσοστό των ατόμων που είχαν τον τελευταίο μήνα στενή καθημερινή προσωπική επαφή αγγίζει το 31% ενώ αυτών που είχαν συχνή επαφή σε επιφανειακό ή περιστασιακό επίπεδο ήταν 44%. Έτσι, αυτοί που δεν είχαν καθόλου επαφή ήταν περίπου το 25% του πληθυσμού, καθώς φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα.

Γράφημα 8.4: Η επαφή των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τους μετανάστες τον τελευταίο μήνα

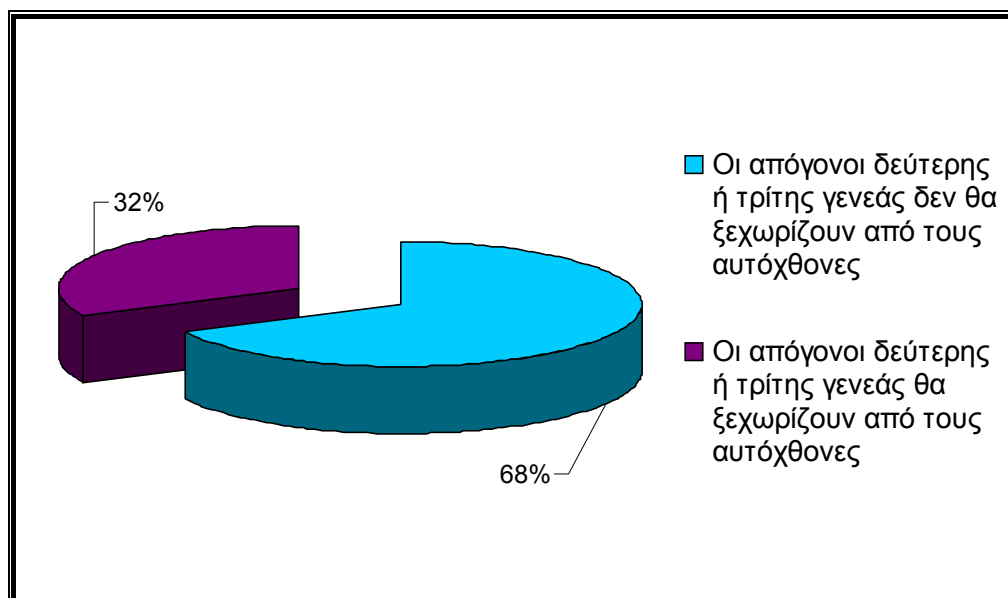
Η επαφή όμως των πολιτών με τους μετανάστες φαίνεται ότι πλουτίζει την κουλτούρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως πιστεύει το 68% των πολιτών, ενώ η παρουσία τους δεν προκαλεί προβλήματα που σχετίζονται με την ανεργία, καθώς δεν καταλαμβάνουν τις θέσεις εργασίας, όπως πιστεύει το 65% των πολιτών. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί και αποτέλεσμα του γεγονότος ότι οι μετανάστες ασκούν επαγγέλματα που οι αυτόχθονες δεν θα ήθελαν να ασκήσουν, όπως δηλώνει το 85% των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακόμη, οι νέοι μετανάστες οι οποίοι εισέρχονται την αγορά εργασίας μπορούν να συνεισφέρουν στο σύστημα συνταξιοδότησης και να βοηθήσουν στην εγγύηση της μακροπρόθεσμης ασφάλειάς του, όπως υποστηρίζει το 65% των πολιτών. Το 75% των πολιτών υποστηρίζει ότι οι μετανάστες συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών αυτής. Όσον αφορά όμως την μεταχείριση καθώς και το επίπεδο των κοινωνικών υπηρεσιών που έχουν οι

απόψεις είναι διχασμένες, καθώς το 50% των Ευρωπαίων θεωρεί ότι η μεταχείριση και οι κοινωνικές υπηρεσίες είναι όμοιες με αυτές που έχουν και οι υπόλοιποι πολίτες, ενώ ένα 41% θεωρεί ότι η μεταχείριση που έχουν είναι άδικη και οι υπηρεσίες βρίσκονται σε δυσανάλογο επίπεδο. Το 70% όμως των πολιτών θεωρεί ότι θα ήταν καλό να προσπαθήσουμε περισσότερο ώστε να ενσωματώσουμε τους μετανάστες στην κοινωνία και την οικονομία, καθώς ζούμε σε ένα κόσμο που τα πάντα είναι διεθνοποιημένα.

Έτσι, οι Ευρωπαίοι παρατηρούμε ότι γενικά δεν θεωρούν την μετανάστευση ως σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα, ενώ θεωρούν τους μετανάστες ενεργά μέλη της κοινωνίας. Θεωρούν όμως, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 65%, ότι οι απόγονοι δεύτερης ή τρίτης γενεάς δεν θα ξεχωρίζουν από τους αυτόχθονες, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

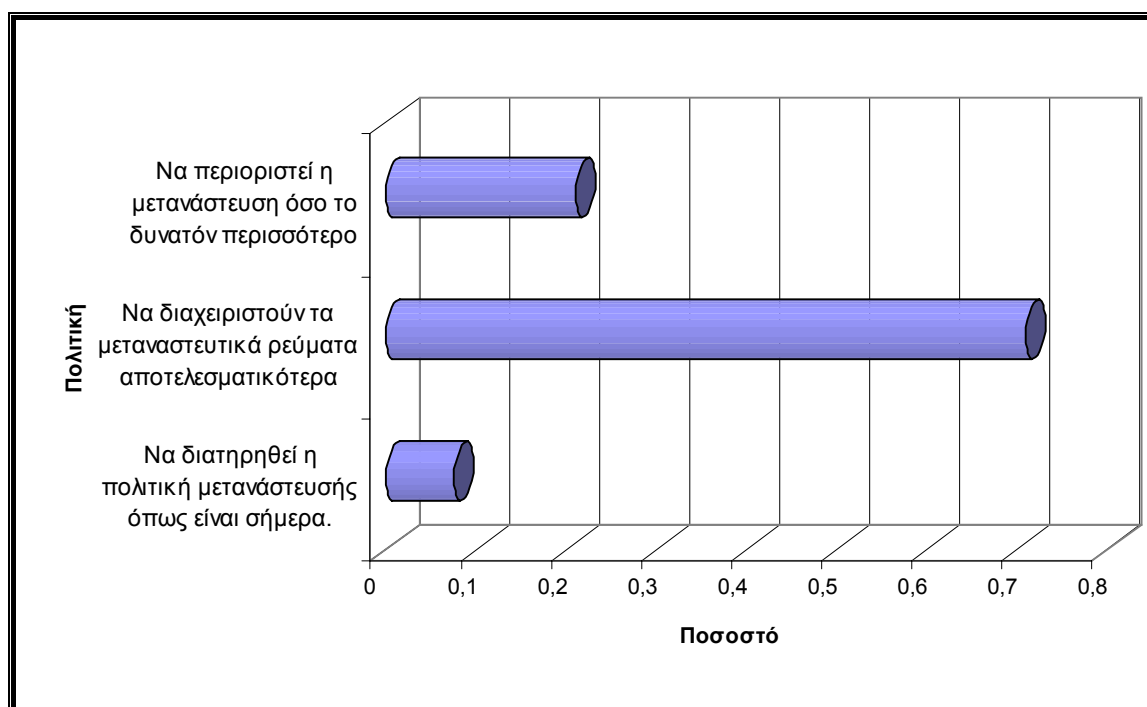
Γράφημα 8.5: Οι απόγονοι των μεταναστών

Οι απόγονοι λοιπόν των μεταναστών φαίνεται ότι δεν θα διαφέρουν σημαντικά από τους πολίτες του κράτους. Η πολιτική όμως κατά της μετανάστευσης δείχνει να μην είναι αποδοτική σύμφωνα με το 92% των πολιτών. Έτσι, προτείνεται είτε να υιοθετηθεί διαφορετική πολιτική με βασικό άξονα την ορθή διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων και να επιτρέπεται η νόμιμη μετανάστευση, με κύριο γνώμονα όμως τις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε να απαγορευτεί εντελώς η

μετανάστευση και να σταλούν οι μετανάστες, οι οποίοι δεν είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην πατρίδα τους. Τα ποσοστά των απαντήσεων φαίνονται στο διάγραμμα που ακολουθεί, ενώ χαρακτηριστική είναι η προτίμηση της δεύτερης πολιτικής επίλυσης του προβλήματος.

Γράφημα 8.6: Οι πολιτικές λύσεις του προβλήματος της μετανάστευσης

Με την ισχύουσα όμως νομοθεσία για τους μετανάστες, παρουσιάστηκαν διάφορες προτάσεις όσον αφορά την βελτίωση της κατάστασης. Η εναρμόνιση λοιπόν των πολιτικών θέσεων περί ασύλου και μετανάστευσης βρίσκει αντίθετο μόνο ένα 10% των Ευρωπαίων, ενώ η εδραίωση κοινής πολιτικής επανένωσης βρίσκει σύμφωνο το 83% των πολιτών. Ακόμη, μία πολιτική εδραίωσης πιο αποτελεσματικών συνοριακών ελέγχων ή μία πολιτική συνεργασίας όλων των χωρών της Κοινότητας για τον επαναπατρισμό των μεταναστών υποστηρίζεται από ένα ποσοστό 85% των πολιτών. Ακόμη, η πολιτική βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης σε φτωχές χώρες σε συνδυασμό με την αποθάρρυνση των μεταναστών με δημιουργία ζωνών σύγκρουσης υποστηρίζεται από το 95% των πολιτών.

Η περίπτωση παραχώρησης πολιτικών δικαιωμάτων σε τοπικό επίπεδο σε μετανάστες βρίσκει σύμφωνους το 65% των Ευρωπαίων, ενώ η δημιουργία

προγραμμάτων υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία βρίσκει σύμφωνους το 85% των πολιτών.

Έντονη δυσφορία παρατηρείται σε προτάσεις που αφορούν την αύξηση του αριθμού αυτών αναζητούν άσυλο και θεωρούνται πρόσφυγες με ποσοστό αρνητικής απάντησης 60%, ενώ η μετατροπή της υπηκοότητας σε πιο προσιτή για τους μετανάστες καταψηφίστηκε σε ποσοστό 45%.

Οι παραπάνω πολιτικές επίλυσης του προβλήματος της μετανάστευσης εύκολα βλέπουμε ότι γίνονται αποδεκτές από την κοινή γνώμη, καθώς όλοι επιθυμούν να λυθεί το πρόβλημα των μεταναστών που προκαλεί πολλά προβλήματα στην κοινωνία. Τα σημαντικότερα προβλήματα που προκύπτουν οφείλονται στην διαφορετική πολιτιστική κληρονομιά και θρησκεία των διαφόρων λαών καθώς και στα διαφορετικά ήθη και έθιμα. Οι πρόσφυγες που εργάζονται σε κάθε χώρα, την βοηθούν να κατανοήσει τις ανάγκες της παγκόσμιας αγοράς, όπως πιστεύει το 55% των πολιτών, ενώ η παρουσία διαφορετικών πολιτισμών στην ίδια περιοχή θα προκαλέσει μακροχρόνια σοβαρά προβλήματα, πιστεύει ο ένας στους τρεις Ευρωπαίους. Οι εξτρεμιστικές πολιτικές που εφαρμόζονται από τους πολιτικούς τροφοδοτούν προβλήματα που υπάρχουν με τους μετανάστες σύμφωνα με το 60% των πολιτών.

Ένα βασικό όμως θέμα που προκύπτει από την παρουσία των προσφύγων είναι ο ρατσισμός. Έτσι, παρατηρούμε ότι το 25% των πολιτών θα ένιωθαν ενοχλημένοι αν κάποιο μέλος της οικογένειάς τους παντρευόταν κάποιον μετανάστη, ενώ το 15% δεν απάντησε στην συγκεκριμένη ερώτηση. Ομοίως συνέβη και με την ερώτηση που σχετίζεται με τον ρατσισμό, όπου το 25% των πολιτών δεν εκφράζουν τις απόψεις τους περί μετανάστευσης, καθώς φοβούνται μήπως χαρακτηριστούν ρατσιστές, ενώ το 15% δεν απάντησε ούτε εδώ.

Βλέπουμε λοιπόν ότι εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης το πρόβλημα του ρατσισμού δεν είναι έντονο. Το γεγονός όμως αυτό μπορεί να οφείλεται και στο ότι το 65% του πληθυσμού θεωρεί ότι οι περισσότεροι μετανάστες εγκαταλείπουν την χώρα τους για οικονομικούς λόγους, ενώ μόνο το 35% θεωρεί ότι οι άνθρωποι μεταναστεύουν για να αποφύγουν διώξεις και να βρουν καταφύγιο. Η απάντηση των ερωτηθέντων στην συγκεκριμένη ερώτηση θα πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν διαφέρει στατιστικά σημαντικά ανά ηλικία, περιοχή διαμονής και επίπεδο εκπαίδευσης του ερωτώμενου, ενώ δεν διαφέρει στατιστικά σημαντικά ανά φύλο.

Αναμενόμενο είναι λοιπόν να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι το 70% των Ευρωπαίων πιστεύουν πως στην χώρα τους θα έπρεπε να υπάρχει πιο φιλελεύθερη πολιτική, όσον αφορά τους μετανάστες, η οποία να ανταποκρίνεται στις οικονομικές ανάγκες της χώρας αυτής και να συμβαδίζει γενικά με τις συνθήκες της Γένοβας και του Χάρτη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Υπάρχει όμως και ένα ποσοστό της τάξης του 30% που υποστηρίζει ότι στην χώρα που ζει θα έπρεπε να έχουν ληφθεί πιο αυστηρά μέτρα για την μετανάστευση, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την κοινή γνώμη σε αποδοχή περισσότερο φιλελευθέρων πολιτικών.

Η στάση όμως των Ευρωπαίων απέναντι στους μετανάστες δεν είναι πάντοτε η αρμόζουσα. Το 60% των πολιτών θεωρεί ότι οι μετανάστες αναγκάζονται να ζουν σε χειρότερα σπίτια και να ασκούν συγκεκριμένα επαγγέλματα, κάτι που οφείλεται στην φυλετική, κοινωνική ή θρησκευτική διάκριση που υπάρχει απέναντί τους. Το 85% των πολιτών πιστεύει ότι αυτή η κατάσταση αυτή που επικρατεί πρέπει να κριθεί παράνομη και να διώκεται ποινικά.

Έτσι, βλέπουμε ότι οι Ευρωπαίοι είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα σχετικά με την διαβίωση και την εργασία των μεταναστών. Πιστεύουν όμως σε ποσοστό 65% ότι συχνά οι μετανάστες κάνουν κατάχρηση των παροχών που τους προσφέρει η κοινωνική πρόνοια και απολαμβάνουν περισσότερες παροχές από όσες τους αντιστοιχούν. Ακόμη, σε ποσοστό 70% θεωρούν ότι οι μαθητές στα σχολεία δεν θα επωφεληθούν από την προσπάθειά τους να ενσωματώσουν μαθητές, οι οποίοι είναι μετανάστες, στην τάξη τους. Ακόμη, σχεδόν οι μισοί Ευρωπαίοι πολίτες αισθάνονται φόβο από τις διάφορες θρησκευτικές συνήθειες των μεταναστών.

Η μετανάστευση λοιπόν παρουσιάζει τόσο αρνητικά όσο και θετικά στοιχεία. Οι μετανάστες που έχουν νομικό πρόβλημα στην χώρα από την οποία κατάγονται θα πρέπει να πολιτογραφούνται και να έχουν το δικαίωμα να κατοικήσουν στην χώρα αυτή έως ότου λυθεί το νομικό θέμα που τους αφορά, όπως υποστηρίζει το 45% των Ευρωπαίων. Ένα μικρότερο ποσοστό, της τάξης του 30%, πιστεύει πως η καλύτερη λύση θα ήταν να σταλούν στην πατρίδα τους μέχρι να λυθεί το νομικό πρόβλημα, ενώ μόνο το 25% πιστεύει ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ειδικό κέντρο το οποίο να φιλοξενήσει τους μετανάστες μέχρι να λυθεί το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν.

Έτσι, υπάρχουν πολλές προτάσεις που σχετίζονται με την αντιμετώπιση του προβλήματος της μετανάστευσης μπορούν να υλοποιηθούν είτε σε εθνικό είτε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Οι διάφορες προτάσεις περιγράφονται αναλυτικά στο κείμενο

που ακολουθεί, όπου υπάρχουν και τα ποσοστά των ατόμων που θεωρούν ότι οι προτάσεις πρέπει να υλοποιηθούν σε εθνικό ή πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Η πρώτη πρόταση αναφέρεται στον προσδιορισμό των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία θα επιτρέπεται η διαμονή των μεταναστών στις χώρες- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το συγκεκριμένο μέτρο πρέπει να υλοποιηθεί είτε κατόπιν συνεργασίας των διαφόρων κρατών μελών της Κοινότητας είτε σε εγχώριο επίπεδο, καθώς οι απόψεις είναι διχασμένες.

Η δεύτερη πρόταση αφορά τον καθορισμό των κριτηρίων που είναι απαραίτητα ώστε να δίδεται άσυλο στους μετανάστες και αυτοί να χαρακτηρίζονται πρόσφυγες, ενώ και στην περίπτωση αυτή υποστηρίζεται η άποψη της κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής, σε ποσοστό 60%.

Η τρίτη πρόταση, η οποία θα πρέπει να υλοποιηθεί σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, σχετίζεται με τις πολιτικές αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν για τον επαναπατρισμό των μεταναστών που ζουν παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ποσοστό των πολιτών που συμφωνεί με την άποψη αυτή αγγίζει το 80%.

Η τέταρτη πρόταση προσδοκεί τον καθορισμό του βαθμού και είδους ενισχύσεων και βοηθειών παρεχόμενων σε αυτούς που αναζητούν άσυλο και στους πρόσφυγες. Η λύση του θέματος πρέπει να δοθεί σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το 60% του πληθυσμού.

Η πέμπτη πρόταση αναφέρεται στην καθιέρωση των δικαστικών διαδικασιών για τους μετανάστες οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν έφεση στις αρχικές αποφάσεις που λαμβάνονται για τη μετανάστευσή τους. Στην περίπτωση αυτή σύμφωνο με την δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής φαίνεται να είναι το 70% του πληθυσμού.

Η έκτη πρόταση αναφέρεται στην καθιέρωση των κριτηρίων για τη συμμετοχή των μεταναστών στις τοπικές εκλογές της περιοχής όπου διαμένουν. Στην περίπτωση αυτή, καθώς ήταν αναμενόμενο, η λύση πρέπει να δοθεί σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με το 60% των πολιτών.

Η έβδομη πρόταση σχετίζεται με το δόσιμο των δικαιωμάτων υπηκοότητας στους μετανάστες, όπου πρέπει να γίνει σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το 55% των πολιτών. Το ίδιο όμως πρέπει να συμβεί και με τον καθορισμό της πολιτικής για την ενίσχυση των μεταναστών και των οικογενειών τους με σκοπό αυτοί να ενσωματωθούν στην νέα τους πατρίδα, σύμφωνα και πάλι με το 55% του πληθυσμού.

8.3 Συνοπτικά Συμπεράσματα

Στο σημείο αυτό παρουσιάζουμε τα συνοπτικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την μελέτη της γνώμης των Ευρωπαίων πολιτών σχετικά με τη μετανάστευση.

- Οι Ευρωπαίοι, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%, πιστεύουν ότι η μετανάστευση αποτελεί πρόβλημα και πρέπει να λυθεί. Ο αντίκτυπος όμως του προβλήματος αυτού θεωρείται θετικός από το 37,4% των πολιτών και ουδέτερος από το 38%.
- Μόνο το 16% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι είναι μετανάστης στην χώρα που ζει, ενώ το ποσοστό αυτό δεν διαφέρει ανά φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης ή περιοχή διαμονής.
- Οι μετανάστες πλουτίζουν την κουλτούρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το 68% του πληθυσμού, ενώ δεν προκαλούν προβλήματα που να σχετίζονται με την ανεργία, σύμφωνα με το 65% των Ευρωπαίων.
- Το 70% των πολιτών πιστεύει ότι θα πρέπει να προσπαθήσουμε περισσότερο, ώστε να ενσωματώσουμε τους μετανάστες στην κοινωνία και την οικονομία της χώρας που διαμένουν.
- Η πολιτική κατά της μετανάστευσης δεν είναι αποδοτική, όπως πιστεύει το 92% των πολιτών και η βέλτιστη λύση για την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης είναι η προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης σε φτωχές χώρες σε συνδυασμό με την αποθάρρυνση των μεταναστών με δημιουργία ζωνών απόκρουσης τους.
- Το πρόβλημα του ρατσισμού δεν είναι έντονο στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 70% των πολιτών πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρχει πιο φιλελεύθερη πολιτική όσον αφορά τους μετανάστες.
- Οι μετανάστες ζουν σε χειρότερες κατοικίες και ασκούν επαγγέλματα που οι Ευρωπαίοι δεν θα ασκούσαν, όπως πιστεύει το 60% των πολιτών, ενώ η κατάσταση αυτή θα πρέπει να κριθεί παράνομη σύμφωνα με το 85% των πολιτών.
- Το 80% των πολιτών πιστεύει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να λάβει αποφάσεις όσον αφορά τον επαναπατρισμό των μεταναστών που ζουν παράνομα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.